

Disseny i implementació d'un web com a repositori documental per a una investigació històrica

Memòria de Projecte Final de Màster

Màster en aplicacions multimèdia

Disseny, creació i multimèdia / Itinerari professionalitzador

Autor: Álvaro Álvarez Rodrigo

Consultor: Sergio Schvarstein Liuboschet

Professors: David García Solórzano, Laura Porta Simó

Data de lliurament: 12 de juny de 2017

Crèdits / Copyright

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada

[3.0 Espanya de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/)

FITXA DEL TREBALL FINAL

Títol del treball:	<i>Disseny i implementació d'un web com a repositori documental per a una investigació històrica</i>
Nom de l'autor:	<i>Álvaro Álvarez Rodrigo</i>
Nom del consultor/a:	<i>Sergio Schvarstein Liuboschetz</i>
Nom del PRA:	<i>David García Solórzano</i>
Data de lliurament (mm/aaaa):	<i>06/2017</i>
Titulació o programa:	<i>Màster Universitari en Aplicacions Multimèdia</i>
Àrea del Treball Final:	<i>Treball de Final de Màster Professionalitzador</i>
Idioma del treball:	<i>Català</i>
Paraules clau	<i>Repositori documental, humanitats digitals, recursos electrònics.</i>
Resum del Treball:	
<p>El projecte presentat en aquest TFM es troba dins de l'àmbit de les anomenades Humanitats digital i consisteix en el disseny i implementació d'un web que serveix com a repositori documental per a una investigació de caràcter històric, en concret, per a una tesi doctoral. Es tracta d'una recerca de l'àrea d'Història contemporània que està en procés i que aborda la construcció de les estrelles cinematogràfiques femenines durant el primer franquisme. El fet que la gran majoria de les fonts primàries utilitzades per a la investigació siguin pel·lícules, fotografies i planes de revistes especialitzades en cinematografia permet que l'apèndix documental que sempre s'adjunta al final de la còpia impresa del treball puguin ser considerats com a un conjunt de continguts multimèdia, i per tant, organitzats i mostrats a través d'una interfície interactiva.</p> <p>El web no té com a propòsit estar posicionat en cercadors d'Internet, sinó que està dirigit a persones de l'àmbit acadèmic relacionades amb la investigació. El visitant pot tindre una visió completa del documents utilitzats i pot consultar tant vídeos de la filmografia analitzada, allotjats a un canal de <i>Youtube</i>, com documents en format <i>pdf</i> de revistes dels anys quaranta i cinquanta. La metodologia utilitzada per al disseny ha sigut la de prototipatge, mentre que per a la implementació s'ha optat per l'eina <i>Wordpress</i>. Al remat, es disposa d'un web funcional, senzill i clar, adequat a la finalitat per a la qual va ser creat.</p>	

Abstract:

This Master Final Project belongs to the field of the so-called Digital Humanities and it consists in the design and implementation of a website which is used as a documentary repository for a historical research, in particular, for a PhD thesis. It is a research in Contemporary History which is in progress, about the construction of the movie female stars during the first Francoism. Most of primary sources used in research are films, photographs and pages of cinema magazines, allowing that documentary Appendix always attached to the end of the hard copy of the work can be considered as a set of multimedia content, therefore, organized and displayed through a multimedia interface.

The purpose of the website is not to be placed in Internet search engines, but is aimed at people of the academic field related to research. The visitor will have a complete view of the documents used and will be able to look up videos of the analysed filmography, hosted on a *Youtube* channel, and documents in *pdf* format of magazines of the forties and fifties.

The methodology for the design has been prototyping, and *Wordpress* for the implementation. At the end, there is a functional, simple and clear website, suitable for the purpose for which it has been created.

Resum

El projecte presentat en aquest TFM es troba dins de l'àmbit de les anomenades Humanitats digital i consisteix en el disseny i implementació d'un web que serveix com a repositori documental per a una investigació de caràcter històric, en concret, per a una tesi doctoral. Es tracta d'una recerca de l'àrea d'Història contemporània que està en procés i que aborda la construcció de les estrelles cinematogràfiques femenines durant el primer franquisme. El fet que la gran majoria de les fonts primàries utilitzades per a la investigació siguin pel·lícules, fotografies i planes de revistes especialitzades en cinematografia permet que l'apèndix documental que sempre s'adjunta al final de la còpia impresa del treball puguin ser considerats com a un conjunt de continguts multimèdia, i per tant, organitzats i mostrats a través d'una interfície interactiva.

El web no té com a propòsit estar posicionat en cercadors d'Internet, sinó que està dirigit a persones de l'àmbit acadèmic relacionades amb la investigació. El visitant pot tindre una visió completa dels documents utilitzats i pot consultar tant vídeos de la filmografia analitzada, allotjats a un canal de *Youtube*, com documents en format *pdf* de revistes dels anys quaranta i cinquanta.

La metodologia utilitzada per al disseny ha sigut la de prototipatge, mentre que per a la implementació s'ha optat per l'eina *Wordpress*. Al remat, es disposa d'un web funcional, senzill i clar, adequat a la finalitat per a la qual va ser creat.

Paraules clau

Web, repositori documental, humanitats digitals, col·leccions digitals, recursos electrònics.

Abstract

This Master Final Project belongs to the field of the so-called Digital Humanities and it consists in the design and implementation of a website which is used as a documentary repository for a historical research, in particular, for a PhD thesis. It is a research in Contemporary History which is in progress, about the construction of the movie female stars during the first Francoism. Most of primary sources used in research are films, photographs and pages of cinema magazines, allowing that documentary Appendix always attached to the end of the hard copy of the work can be considered as a set of multimedia content, therefore, organized and displayed through a multimedia interface.

The purpose of the website is not to be placed in Internet search engines, but is aimed at people of the academic field related to research. The visitor will have a complete view of the documents used and will be able to look up videos of the analysed filmography, hosted on a *Youtube* channel, and documents in *pdf* format of magazines of the forties and fifties.

The methodology for the design has been prototyping, and *Wordpress* for the implementation. At the end, there is a functional, simple and clear website, suitable for the purpose for which it has been created.

Keywords

Website, documentary repository, digitals humanities, digitals collections, electronic resources.

Índex

Capítol 1: Introducció	9
1. Introducció/Prefaci	9
1.1 Justificació i motivació	9
2. Descripció/Definició	11
3. Objectius generals i abast	12
3.1 Definició dels objectius del TFM	12
3.2 Definició de l'abast	12
4. Metodologia i procés de treball	14
5. Planificació	15
5.1 Taula de fites	15
5.2 Diagrama de Gantt.....	16
6. Pressupost	17
7. Estructura de la resta del document	18
Capítol 2: Anàlisi	19
1. Estat de l'art	19
1.1 Les Humanitats digitals	19
1.2 Un web d'estrelles cinematogràfiques	21
2. Públic objectiu i perfil d'usuari	23
3. Informe sobre els continguts del web	24
4. Informe sobre la propietat intel·lectual dels continguts del web	26
Capítol 3: Disseny	29
1. Arquitectura general del web	29
2. Diagrama de navegació	30
3. Disseny gràfic	31
Capítol 4: Implementació	33
1. Prototipatge	33
1.1 Prototips de baixa fidelitat	33
1.2 Avaluació dels prototips	36
2. Producció audiovisual i creació d'un canal de Youtube	38
3. Implementació amb Wordpress	39
Capítol 5: Conclusions i línies de futur	41

1. Conclusions	41
2. Línies de futur.....	42
Bibliografia.....	43
Annexos	45
Annex A: Lliurables del projecte	45
Annex B: Currículum Vitae	45

Figures i taules

Índex de figures

Figura 1: Prototip pàgina d'inici	33
Figura 2: Prototip pàgina <i>Amparo Rivelles en la pantalla</i>	34
Figura 3: Prototip pàgina pel·lícula <i>Malvaloca</i>	34
Figura 4: Prototip pàgina <i>Amparo Rivelles sobre papel</i>	35

Índex de taules

Taula 1: Taula de fites del projecte	15
Taula 2: Diagrama de Gantt del projecte	16
Taula 3: Pressupost	17
Taula 4: Diagrama de navegació del web	30

Capítol 1: Introducció

1. Introducció/Prefaci

Tal com s'ha indicat, el present TFM té com a propòsit la creació d'un repositori digital que permetrà consultar de manera classificada alguns dels documents analitzats per a l'elaboració d'una tesi doctoral en Història contemporània, que en aquests moments es troba en procés de realització. Es pretén mostrar una aplicació de les noves tecnologies de la informació a l'àmbit acadèmic i investigador en Història.

La tesi té com a títol provisional *Las estrellas cinematográficas durante el primer franquismo desde una perspectiva de genero (1939/1957)*, i se centra en els models de feminitat dels anys quaranta i cinquanta, a partir de l'anàlisi de la imatge d'algunes de les actrius més populars del moment.

La URL del web es: <http://eimtcms.uoc.edu/~alalro/estrellas>

És una norma habitual que les tesis doctorals incorporen un apèndix on es recull els documents més significatius utilitzats en l'argumentació, que valen per a il·lustrar les línies principals de la investigació. En un text electrònic, l'existència d'un repositori digital facilitaria que, per mitjà d'híper-vincles, s'accedirà directament a la consulta d'un document concret sense a penes interferir en la lectura. Però més enllà de crear un espai d'emmagatzematge digital, el que s'ha plantejat en aquest projecte és construir un web on el visitant no només puga consultar els documents, sinó que es forme una visió global i estructurada de la documentació i, en definitiva, de l'argumentació de la tesi. El fet que les fonts de la investigació siguin pel·lícules i revistes il·lustrades permet entendre aquest web com una interfície de continguts multimèdia.

Cal advertir que no es publicaran en el web capítols o fragments de la tesi, sinó només alguns dels documents referenciats en el cos de la investigació, amb les anotacions oportunes per a identificar-los. Així mateix, que no es tracta d'un web destinat a estar posicionat en cercadors d'Internet per a arribar a un públic ampli, sinó que tindrà com a usuaris persones de l'àmbit acadèmic. Per exemple, en tractar-se d'una tesi doctoral hi tindran accés totes les persones vinculades en algun moment amb la investigació, com ara els membres del tribunal examinador, els directors de la tesi o qualsevol altre col·laborador. També pot ser una eina per a presentacions en seminaris o comunicacions en congressos.

1.1 Justificació i motivació

Els motius de l'elecció d'aquesta proposta per a la realització del TFM es desprenen en bona mida de l'exposició anterior. El projecte té una clara utilitat pràctica, alhora que no cal insistir massa en les raons personals que l'animen. La temàtica resulta atractiva i ofereix la possibilitat d'aprofitar la sinèrgia creada per la combinació de dos projectes diferents però complementaris. De fet, aquesta és la seua principal fortalesa, i allò que, des d'un punt de vista personal, el fa més il·lusionant.

El projecte s'integraria dins de les anomenades humanitats digitals. Una disciplina prou recent però que està cada vegada estenent-se més per les universitats de tots el món i que té precisament com a objectiu la posada en relació de les noves tecnologies de la informació i la comunicació amb les clàssiques disciplines humanístiques, entre elles la Història. Amb tot, la seua introducció en aquesta àrea està sent molt més efectiva en l'àmbit de l'ensenyament que no de la recerca, si bé es constata un desenvolupament cada volta major. La rellevància que cobra aquest projecte rau ací. Probablement se li pot retraure que les expectatives de resultats són més pobres que els d'altres plantejats per persones formades en àmbits acadèmics com la informàtica o enginyeries, però té la rellevància de ser un aposta en un terreny menys explorat.

Pel que fa al vessant personal, el projecte sí que significa una posada en pràctica de coneixements adquirits al llarg del Màster, i fins i tot d'un aprofundiment en alguns aspectes que han quedat un tant despenjats. És el cas de la creació de pàgines web, ja que, descartada la programació web per falta de competitivitat amb altres creadors, no s'ha treballat amb eines específiques, més enllà d'uns primers passos introductoris, i semblaria interessant el seu aprenentatge.

2. Definició/Descripció

L'objecte del TFM és el disseny i implementació d'un web que albergarà diversos continguts de caràcter multimèdia, com ara fragments de pel·lícules i pàgines de revistes. A través d'aquesta interfície, el visitant del web podrà consultar aquests documents, que integren el repositori digital d'una tesi doctoral en Història contemporània. El projecte pretén ser una aportació més al procés de transició que actualment s'està experimentant en moltes universitats espanyoles des dels tradicionals treballs impresos en paper a la seua versió electrònica. Un format que presenta grans avantatges, entre els quals, aquesta proposta en seria un xicoteta mostra.

Per tant, el projecte s'emmarca en aquest context acadèmic, íntimament relacionat amb un camp de desenvolupament recent com és el de les Humanitats digitals, i vol cobrir una necessitat concreta com la de crear un repositori digital. Una proposta que no destaca per ser innovadora pel que fa a l'adaptació de tecnologies, però que té com a valor el fet que, almenys en l'àrea de la Història contemporània, siga una aplicació gens estesa, de manera que pot contribuir a fer visible com les noves tecnologies ens estan oferint altres mitjans de comunicació científica que encara no han sigut àmpliament explotats.

L'estructura del web es deriva directament dels continguts de la tesi doctoral a la qual dóna suport. Així, hi ha dos eixos sobre els quals s'organitza la interfície. Per una banda, la naturalesa de les fonts analitzades, ja siguen filmiques o hemerogràfiques. Les primeres s'identifiquen amb el titular *En la pantalla*, i les segones *Sobre paper*. Per altra banda, estan els subjectes de la investigació, que corresponen a les tres estrelles cinematogràfiques sobre les quals se centra la investigació (Amparo Rivelles, Conchita Montes i Sara Montiel), a més d'un quart apartat de miscel·lània que s'ha anomenat *Otras estrellas*. A partir d'aquests paràmetres, tots els documents tenen una classificació assignada dins del web. En el nivell inferior de l'arbre de navegació, es pot procedir a la seua consulta, i fins i tot descàrrega. Les pàgines de revistes digitalitzades, en format *pdf*, mentre que els vídeos estan allotjats en una canal de *Youtube* creat *ex-professo* e inserits en les pàgines corresponents per a la seua visualització.

Per últim, indicar que en tractar-se d'un repositori documental que dóna suport a una tesi doctoral en procés d'elaboració, el web mateix es podria dir que està 'en construcció'. En aquests moments, no és possible disposar del conjunt de documents, ja que encara no han sigut analitzats. Per a evitar aquesta situació i presentar un web tancat i amb una coherència interna, s'ha optat per convertir virtualment el web en el repositori documental d'una comunicació que es presentarà pròximament en un congrés, tal com s'explica en el capítol referit als continguts del web.

S'entén que ni la selecció d'aquests continguts ni la seua qualitat original és en sí mateix matèria avaluable del TFM, ja que es deu a criteris i circumstàncies específiques. Ara bé, en molts casos, els documents s'han digitalitzat, editat i optimitzat per a la publicació en el web. Unes tasques que sí formen part de les competències adquirides durant el Màster. En certa manera, el TFM es pot entendre també com un encàrrec fet per un doctorant (en aquest cas el mateix estudiant) que, com a client, és qui facilita els documents a incloure en el repositori i indica les característiques i necessitats a cobrir.

3. Objectius generals i abast

3.1 Definició dels objectius del TFM

- Dissenyar i implementar un web amb continguts multimèdia sobre estrelles cinematogràfiques espanyoles dels anys 40 i 50.
- Disposar d'un element de suport per a una tesi doctoral en Història contemporània, que li done un valor afegit en servir de substitut al tradicional apèndix documental. Inserir el projecte en l'àrea de les Humanitats digitals, en la qual poder seguir aprofundint com a una possible via d'eixida professional, relacionada amb la investigació i la difusió del coneixement de la Història, tant en l'àmbit acadèmic com divulgatiu.
- Posar en practica les competències adquirides al llarg del màster. Recordar i aplicar els continguts tractats en les assignatures relacionades amb el projecte, i aprofundir a aquells aspectes concrets, com ara la implementació del web, que no van ser abordats suficientment.
- Aprendre a utilitzar el mètode de gestió de projectes en un cas real i valorar la seua utilitat pràctica en l'aplicació d'un projecte acadèmic concret i no en el món empresarial, més complex. De fet, es podria considerar que l'objectiu fonamental és aconseguir la superació del TFM per a l'obtenció del títol del Màster.

3.2 Definició de l'abast

3.2.1 Què inclou el projecte:

A banda dels informes i treballs inherents al projecte, el producte inclourà els següents lliurables:

3.2.1.1. Desenvolupament documental:

- Documentació sobre l'estructura de navegació. Arquitectura de la informació i diagrames de navegació.
- Documentació sobre la selecció de continguts a publicar.
- Documentació sobre el disseny gràfic del web.
- Estudi sobre la propietat intel·lectual dels documents/continguts en diferents contextos d'ús.

3.2.1.2. Desenvolupament tècnic:

- Disseny i implementació del web.
- Prototips i proves d'usabilitat.
- Selecció, edició i optimització dels documents/continguts a publicar.
- Creació d'un canal de *Youtube*.

3.2.2 Què no inclou el projecte:

- El producte final del projecte no serà la implementació del web definitiu que servirà com a repositori digital de la tesi doctoral, sinó una interfície sobre la qual després s'incorporaran tots els documents representatius de la investigació. No pot ser una versió definitiva perquè la tesi doctoral està en marxa, i això fa que no es dispose de la selecció documental completa i que hi haja aspectes que poden ser objecte de modificacions. Amb tot, es tractaria d'implementar un disseny que tinguera usabilitat, malgrat li faltaren continguts o funcionalitats
- Inicialment entre els propòsits que animen a la creació del web no estan el d'atraure visitants ni aconseguir conversions, que no seran paràmetres per la seua avaluació. Per tant, no hi ha previst la preparació d'un pla d'anàlítica web ni de posicionament en cercadors, ja que els usuaris el coneixeran i accediran a ell per altres vies.
- El disseny gràfic no és una de les prioritats del web i en l'estil s'apostarà per la senzillesa i la claredat. Haurà de resultar agradable visualment, però prevaldrà la funcionalitat sobre l'estètica, més encara quan no s'han cursat mai assignatures de grau ni de màster relacionades amb aquesta matèria.
- Per a la implementació del web s'utilitzaran eines d'autor com ara editors de pàgines web o sistemes de gestió de continguts com *Wordpress*. La programació web amb l'escriptura directa de codi en html i css no seria factible. Si bé ens va cursar fa temps el mòdul de 'Llenguatges i estàndards web' com a complement de formació, no s'ha continuat treballant en aquest àmbit i no es disposa de la perícia necessària en programació web per a realitzar la tasca amb prou de qualitat i rapidesa per dur a terme el treball. A més, en iniciar-se els estudis en el pla antic, tampoc no s'ha cursat l'assignatura 'Tecnologies i eines per al desenvolupament web'. Per tant, l'opció que permetria obtindre un producte acabat seria la utilització d'eines d'autor que no impliquen tasques de programació.

4. Metodologia i procés de treball

Aquest projecte té com a punt de partida el desenvolupament d'un producte nou, ja que, com s'exposa més avant en l'apartat dedicat a l'estat de l'art, no s'ha trobat a la xarxa cap web que tinguera les mateixes característiques, pel que fa al seu propòsit i continguts. No obstant això, com queda també palés en l'estat de la qüestió, la primera tasca va ser una cerca exhaustiva en Internet de webs amb que pogueren compartir elements i traure idees, fonamentalment aquelles relacionades amb el cinema i, en especial, les estrelles cinematogràfiques.

Respecte a la metodologia de desenvolupament, es va optar per la de prototipatge, que segons el procés de disseny interactiu (Preece, Sharp, i Rogers, 2014), integra quatre activitats bàsiques:

- Establiment dels requeriments
- Disseny d'alternatives
- Prototipatge
- Avaluació

A través de la present memòria, es pot seguir les conclusions d'aquestes tasques en els apartats corresponents, pel que fa fonamentalment a la determinació del perfil dels usuaris i els continguts del web, el disseny de l'estructura de navegació, la realització de prototips i la implementació.

No obstant, cal fer una observació prèvia respecte a la fase de prototipatge. En la planificació inicial del projecte, es va preveure realitzar tant prototips de baixa com d'alta de definició. Els primers amb l'aplicació *Balsamiq* i els segons amb *Justinmind*. Es buscava avaluar la usabilitat del web prèviament a la implementació, tenint també en compte que era prioritari el disseny conceptual sobre el gràfic. Tanmateix, després del primer lliurament parcial es va detectar que la realització dels prototips d'alta fidelitat significava que la implementació del web quedava molt postergada en la planificació, amb el risc greu que afectara al lliurament final. Alhora, es va considerar que els prototips d'alta fidelitat no aportarien conclusions importants respecte als de baixa fidelitat, ja que l'estructura del web és senzilla, no té moltes alternatives de navegació i la disposició dels elements en les pàgines ja havia sigut valorada a partir dels primers prototips. *Justinmind* és una eina aparentment senzilla, però es va comprovar que no tant quan es vol fer una reproducció amb detall de l'aparença i funcionament de la interfície. Per a fer uns prototips poc acurats, ja estaven els anteriors, i per a fer una versió treballada, s'hauria de dedicar molt de temps a un lliurament que tampoc forma part del producte i ni és imprescindible.

La proposta va ser eliminar la tasca de prototipatge amb *Justinmind* i substituir-la per l'avanç de les pàgines principals del web fetes amb *WordPress*, que valdrien de model per a la resta, i que havien de servir alhora per a avaluar possibles errades com si foren un prototip d'alta fidelitat. Una opció que s'ha estimat oportuna per a acurtar el projecte sense afectar al producte i que pot evitar problemes d'última hora.

5. Planificació

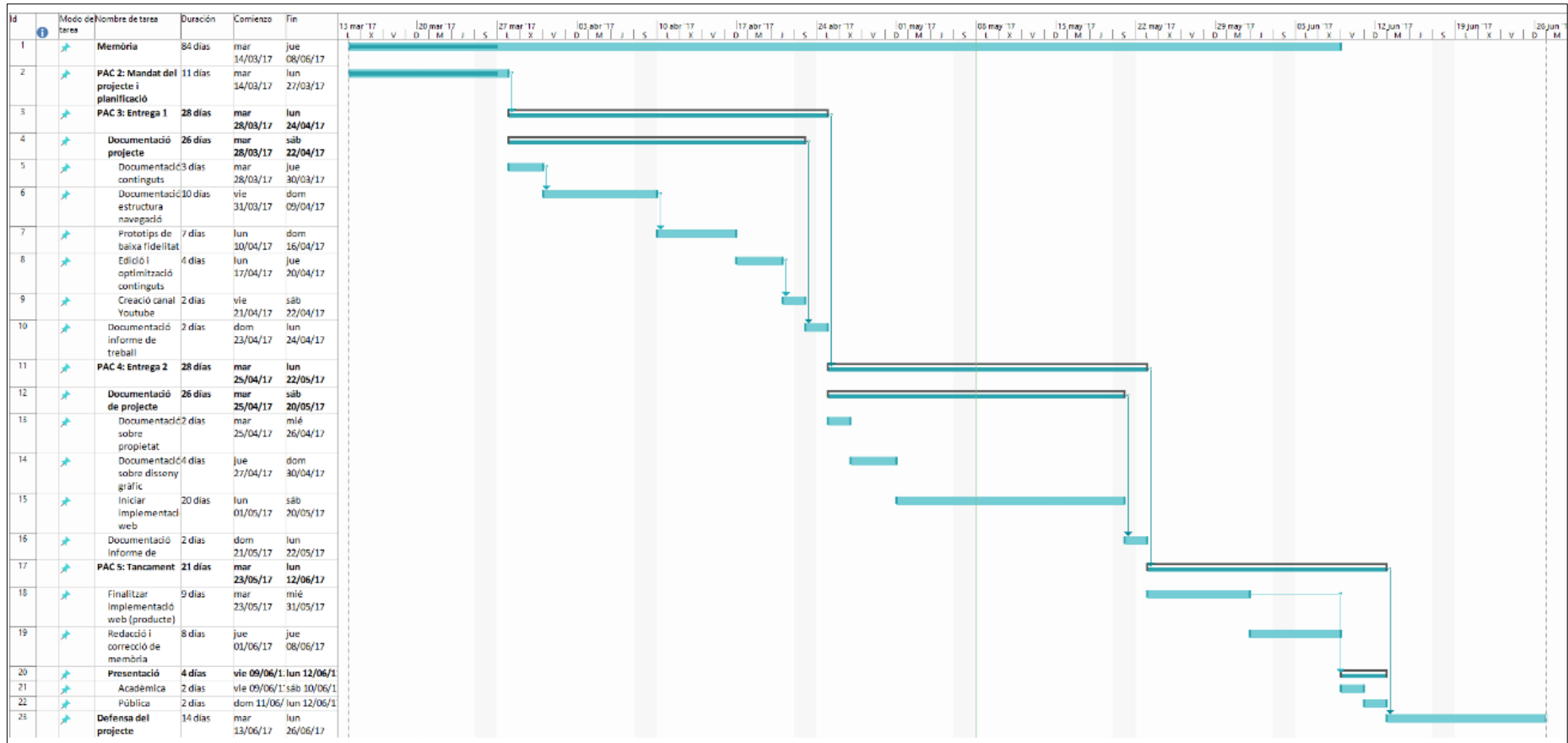
5.1 Taula de fites:

NOM	DURADA	INICI	FINALITZACIÓ
Redacció de memòria	84 dies	14-03-17	08-06-17
PAC:2 Mandat del projecte i planificació	11 dies	14-03-17	27-03-2017
PAC 3: Entrega 1	28 dies	28-03-17	24-04-17
Documentació projecte	26 dies	28-03-17	22-04-17
Documentació sobre continguts	3 dies	28-03-17	30-03-17
Documentació sobre estructura de navegació	10 dies	31-03-17	09-04-17
Prototips de baixa fidelitat	7 dies	10-04-17	16-04-17
Optimització i edició continguts	4 dies	17-04-17	20-04-17
Creació canal Youtube	2 dies	21-04-17	22-04-17
Documentació informe de treball	2 dies	23-04-17	24-04-17
PAC 4: Entrega 2	28 dies	25-04-17	22-05-17
Documentació projecte	26 dies	25-04-17	20-05-17
Documentació sobre propietat intel·lectual	2 dies	25-04-17	26-04-17
Documentació sobre disseny gràfic	4 dies	27-04-17	30-04-17
Inici implementació web (pàgines de model)	20 dies	01-05-17	20-05-17
Documentació informe de treball	2 dies	21-05-17	22-05-17
PAC 5: Tancament	21 dies	23-05-17	12-06-12
Finalitzar implementació web (producte)	9 dies	23-05-17	31-05-17
Redacció i correcció de memòria	8 dies	01-06-17	08-06-17
Presentació	4 dies	09-06-17	12-06-17
Acadèmica	2 dies	09-06-17	10-06-17
Pública	2 dies	11-06-17	12-06-17
Defensa del projecte	18 dies	13-06-17	30-06-17

Taula 1: Taula de fites del projecte

Disseny i implementació d'un web com a repositori documental per a una investigació històrica

5.2 Diagrama de Gantt:

Taula 2: Diagrama de Gantt del projecte

6. Pressupost

S'ha realitzat una estimació de cost del projecte partint del supòsit que el client (en aquest cas, el mateix autor) que encarrega el disseny i implementació del web facilita els continguts que ha d'incloure en els formats originals de què disposa. L'equip humà està integrat per una única persona i l'amortització de l'equipament tècnic està inclosa en cada partida. Els càlculs són aproximats en funció de les hores invertides i del preu hipotètic que es podria assignar a cada partida. S'ha dividit en dos apartats: el disseny i implementació del web pròpiament dit i la producció audiovisual.

Concepte	Cost
1. Disseny i implementació del web	
1.1 Anàlisi de requeriments. Disseny conceptual. Arquitectura de navegació. Realització de prototips i proves d'avaluació.	400 €
1.2 Selecció, instal·lació i personalització de la plantilla de <i>Wordpress</i> (gratuïta). Edició i optimització d'imatges i documents pdf. Implementació de 10 pàgines web.	400 €
<i>Subtotal 1</i>	800 €
2. Producció audiovisual	
2.1 Captura i edició de 21 vídeos a partir de seqüències cinematogràfiques i pujada al canal de Youtube. 21 vídeos.	200 €
2.2 Guió i edició del vídeo de presentació del web	200 €
<i>Subtotal 2</i>	400 €
Total	1200 €

Taula 3: Pressupost

El pressupost no inclou altres partides que es podrien generar posteriorment, com ara compra d'un domini web (6-10 €/any), servei de *hosting* (50€/any), manteniment del web i actualització de plugins de *Wordpress*, posicionament SEO... Així mateix, cal tindre en compte que en aquest moment el repositori només conté una part limitada dels documents que han de ser incorporats.

7. Estructura de la resta del document

L'estructura de la resta del document està directament relacionada amb la metodologia de treball aplicada al projecte.

El capítol segon està dedicat a l'anàlisi dels requeriments del producte i s'obri amb l'estat de la qüestió en què cal definir-lo. S'ha elaborat a partir de dos eixos fonamentals, un de caràcter més teòric i l'altre pràctic. Així tenim, per una banda, la seua inscripció en les anomenades Humanitats digitals, i, per altra banda, la comparació amb altres webs amb les quals té característiques comunes. El segon apartat se centra a determinar quin és el públic objectiu al que s'adreça el web i el perfil dels usuaris, que serveix per a orientar el disseny del web. El tercer apartat especifica els continguts que acollirà el web. En tractar-se d'un repositori documental, aquesta qüestió resulta molt rellevant, ja que l'estructura del web ve marcada per la classificació dels documents que són presentats a l'usuari d'una manera ordenada. El quart i últim apartat de la fase d'anàlisi és un informe de caràcter jurídic sobre la propietat intel·lectual dels continguts, en base al qual no hi hauria inconvenients legals per a la seua publicació en les condicions concretes del present repositori documental.

El capítol tercer de la memòria s'ocupa del disseny del web. Per un costat, tenim l'argumentació de l'arquitectura general del web i el diagrama de navegació, en el qual s'observa l'estructura del web i els elements que la integren. Tot seguit s'explica les consideracions ateses per al disseny gràfic de la interfície.

De la implementació del web s'ocupa el capítol quart, dividit al seu torn en tres apartats. El primer, als prototips preparats així com a la seua avaluació. El segon, a la creació canal d'un canal de *Youtube*, que inclou l'explicació sobre la captura i edició dels vídeos publicats. I el tercer, es dedica al procés específic d'implementació amb l'eina *Wordpress*.

L'últim capítol està reservat per a les conclusions sobre la realització del projecte, amb especial atenció a les línies de futur que s'obrin a partir d'ací.

Tanca el treball la bibliografia utilitzada i una relació dels annexes que serveixen per a complementar la present memòria.

Capítol 2: Anàlisi

1. Estat de l'art

Per a realitzar l'estat de l'art d'aquesta proposta de disseny i implementació d'un web com a repositori documental d'una investigació històrica (en concret, d'una tesi doctoral en Història contemporània), cal situar el projecte, per les seues característiques particulars, entre dos àrees.

Per una banda, és convenient fer una anàlisi del mercat per a eixe projecte web. No tant per a trobar un nínxol de mercat, ja que l'objectiu no és atraure visitants, sinó per a descobrir elements que incorporar a la interfície i fer-la més útil i amigable. No obstant això, aquesta treball tindrà un reaprofitament a llarg termini, quan, una vegada publicada la tesi, el repositori digital es convertisca un mitjà de promoció del llibre (i més encara per a una versió digital), que resulte d'interés no sols per als investigadors, sinó que pugui adoptar un enfocament divulgatiu.

Per altra banda, la vinculació del projecte amb el món acadèmic i investigador ens obliga a practicar una aproximació des de les humanitats digitals. El propòsit no és plantejar un estat de la qüestió sobre una matèria que excedeix al present treball i que a tal efecte no revestiria un major interès, sinó fer un esforç de conceptualització i veure com s'hi inscriu el projecte.

1.1 Les Humanitats digitals

En primer lloc, caldria definir el concepte mateix d'humanitats digitals. D'entre les diverses definicions consultades, aquesta resulta prou aclaridora:

“Tecnología y Humanidades constituyen dos ideas clave para configurar un nuevo espacio de conocimiento que denominamos Humanidades Digitales, un espacio que engloba un conjunto de prácticas, académicas o no, en el ámbito de la investigación, docencia y transferencia del conocimiento que surgen de la incorporación de las tecnologías digitales en esta área de conocimiento.” (Rodríguez Ortega, 2013)

Dins de les Humanitats digitals cabrien tot tipus de projectes, com ara biblioteques virtuals, base de dades documentals, plataformes d'arxius i manuscrits... que combinen les metodologies pròpies de les Humanitats i de les Ciències socials amb les noves tecnologies de la informació, que atorguen a les ja de per sí nombrosíssimes i heterogènies fonts primàries noves eines i perspectives per a les disciplines i constitueix en sí mateix un nou i atractiu camp d'investigació. (Galina Russell, 2011 i Galina Russell, 2012).

Algunes universitats espanyoles han apostat decididament per aquest camp de les Humanitats digitals. Per exemple, la UNED ha creat el *Laboratorio de innovación en humanidades digitales* amb la missió declarada de “redefinir la forma de trabajar en humanidades desde la innovación y las tecnologías en el marco de la nueva sociedad de la información” (LINHD UNED, 2017), i mentre que des de el *Laboratorio de Investigación en Cultura y Sociedad Digital (Medialab)* de la Universitat de Granada

s'assegura que "lo digital puede contribuir a revitalizar el discurso y el papel social de las Humanidades en nuestro tiempo" (Medialab, 2017).

Més en concret, dins del camp específic de la Història, sembla que la implantació de les Humanitats digitals és més lenta que en altres com Filologia, però es podrien posar un parell de projectes com a exemple. Un primer, de caràcter més ambiciós, és el *Programming Historian* que fa només unes setmanes va inaugurar la seua versió en espanyol i que vol ser una ajuda en l'aprenentatge d'una àmplia gamma d'eines digitals, tècniques i de fluxes de treball que faciliten la investigació dels humanistes (Programming Historian, 2017). L'altre més modest, però molt interessant, és l'*Atlas Madrid en guerra 1936-48* (Proyecto Madrid 1936-1948, 2016), sobre la memòria històrica en la ciutat de Madrid, realitzat per un grup d'investigadors de la Universidad Complutense de Madrid.

En qualsevol cas, estem davant d'un àrea interdisciplinària prou recent, que a Espanya comença als anys 90 amb els primeres iniciatives que impliquen les Humanitats i la Informàtica, i a les quals des d'aleshores s'ha incorporat un nombre creixent d'investigadors, amb noves disciplines, mètodes, fonts i cada vegada més i millors preguntes (López Poza, 2013). El llibre editat als Estats Units a 2004 *A Companion to Digital Humanities* (Schreibman i Siemens i Unsworth, 2004) està considerada una obra fonamental en l'etapa actual dels estudis, mentre que es cita com a antecedents els treballs de Roberto Busa de finals dels anys 40 que donaren origen als coneguts com 'Humanities Computing'. La transició d'aquestes a les Humanitats digitals es podria explicar com una analogia del pas de la web 1.0 a la web 2.0, pel que fa al seu caràcter més connectat, interactiu i col·laboratiu (Medialab, 2017). A Espanya, en els últims cinc anys el creixement ha sigut notable i l'interès científic i social per la integració de la tecnologia en els àmbits culturals ha tingut el seu correlat en l'àmbit acadèmic, que està intentant adaptar tant la comunitat científica com les seues estructures al canvi vertiginós que comporta la transformació digital. (González-Blanco García, 2016).

Uns canvis que també han afectat profundament la forma com els investigadors i els estudiants accedixen, manipulen i produeixen la informació. A efectes del projecte ací exposat, seria el pas del llibre tradicional com un producte sense context a tindre a l'abast no sols una gran quantitat de continguts digitals, sinó de recursos i eines per a gestionar-los, agrupar-los i aconseguir transaccions d'un major valor (Novelle, 2016). Umberto Eco en el seu llibre clàssic sobre com fer una tesi doctoral escrit fa trenta-cinc anys i repetidament reeditat, explicava que si bé els apèndixs documentals són indispensables, cal utilitzar-los amb sentit comú per a no obligar al lector a deixar contínuament la lectura de la pàgina per a buscar al final de la tesis les referències citades (Eco, 2001). Ell apel·lava al sentit comú de l'autor, però amb la creació de l'hipertext aquest viatge ja no és tediós sinó enriquidor, ja que requereix la manipulació activa del lector que té un caràcter revolucionari:

"el hipertexto (gracias a la tecnología de codificación informática) consigue transformar el texto (junto a la imagen, al sonido) en una red de información, compuesta de nodos y enlaces. El hipertexto, de este modo, va más allá de la digitalización, es decir del hecho de escanear un texto, una edición, una información para poder colgarla en la Red. El hipertexto, además, va más allá de la simple acumulación de la información, de esas bibliotecas virtuales o bases de datos textuales que lo único que permiten

es la acumulació sin permitir la posibilidad de relacionarla. El hipertexto, por estas causas, se presenta como una nueva forma de escribir (el hipertexto creativo), una nueva forma de difundir el saber (el hipertexto informativo) y, por último, en una nueva forma de editar (el hipertexto textual)” (Lucía Megías, 2008).

1.2 Un web d'estrelles cinematogràfiques

La segona part de l'estat de l'art és un breu anàlisi de mercat dels webs semblants al proposat en el projecte. És a dir, les webs trobades a cercadors sobre les actrius espanyoles dels anys 40 i 50, i especialment sobre els tres casos d'estudi triats en la tesi: Amparo Rivelles, Conchita Montes i Sara Montiel.

S'ha fet una primera cerca de caràcter general sobre el tema, en què no s'ha trobat cap web que s'ocupe de manera específica de la mateixa temàtica. Lògicament sí que hi ha moltes pàgines relacionades, però que formen part de webs que tenen una perspectiva més ampla o aborden temes colaterals. Sobretot hi ha notícies de premsa, reportatges, biografies i filmografies d'aquestes estrelles (centrades en el conjunt de la seua trajectòria i no en aquestes dècades on la majoria iniciaven la seua carrera professional) i també bases de dades, com ara *Internet Movie Data Base* (imdb.com), probablement la web de major reconeixement mundial pel que fa a la informació cinematogràfica.

En la cerca concreta dels tres noms citats adés s'han obtingut els mateixos tipus de resultats, alhora que ha servit per a comprovar, com era d'esperar, que només una d'elles ha mantingut la seua condició d'estrella al llard del temps. Les tres van morir entre 2013 i 2014 a una edat avançada i la seua època daurada quedava molt lluny. Conchita Montes era ja a penes coneguda pel gran públic, i en un mitjà tan nou com internet es troba pràcticament absent fora d'espais especialitzats. Igual succeeix amb Amparo Rivelles, amb un grau menor, ajudat també perquè forma part d'una saga d'artistes que arriba fins a hui. Per la seua part, Sara Montiel és l'única que fins al moment de la mort que va continuar acaparant portades i mai no va perdre la seua condició de mite, potser ja no cinematogràfic i de la cançó, sinó com a un personatge carismàtic i enormement popular, sobretot per a la premsa rosa.

Sí que s'han localitzat tres webs dedicades en exclusiva a Sara Montiel. La primera és una pàgina nord-americana que es presenta com la major web informativa de l'actriu (<http://infomontiel.tripod.com/>). Té versió en anglés i castellà i realment recull una extensa col·lecció de fotografies i cartells de pel·lícules. A més de la biografia, té informació sobre discografia i filmografia; però no ofereix la possibilitat d'escoltar les cançons ni veure seqüències de pel·lícules. Així mateix, en Facebook apareixen algunes pàgines de fans dedicades a Sara Montiel que recullen enllaços externs, i una d'elles remet a una web oficial de l'actriu (www.saramontiel.org), però que no es correspon.

Per últim, sí que hi ha un tercer web digne de tindre en compte: www.saramontiel.es. Una pàgina molt més cuidada, malgrat que tinga menys fotografies que la primera, amb informació més rigorosa i millor ordenada. En castellà, català, anglés, francés i rus, a més de dades biogràfiques, filmografia i discografia, inclou seccions sobre curiositats, frases cèlebres, premis, Sara i el seu poble... De cada pel·lícula hi ha el cartell i una fitxa filmogràfica (si bé copiada directament de www.filmaffinity.com/es

però sense citar la font), i incorpora alguns vídeos amb seqüències de pel·lícules publicades en diferents canals de *Youtube*.

En aquest sentit, cal dir que hi ha creat un canal oficial de Sara Montiel en la popular plataforma de vídeos, però que la iniciativa es va quedar en una presentació i una entrevista de televisió. Per altra banda, comentar que l'entrada Sara Montiel dona més de 55.000 resultats en *Youtube*, malgrat que només una minoria són pel·lícules. Amparo Rivelles, Amparo Rivelles 2.840 i Conchita Montes 5.880 (sí bé només amb les primeres entrades es veu que moltíssimes són errònies o no fan referència realment a l'actriu). En tots els casos, les pel·lícules representen només una part molt menuda. Esmentar, no obstant, els canals de Pastor Jáuregui "100 actrices españolas", "100 actrices españolas" i "Joyas del cine español" com una Font molt interessant.

Per últim, s'ha fet una cerca ràpida sobre estrelles clàssiques de Hollywood, amb resultats molt més satisfactoris i variats i unes quantes pàgines oficials. Entre elles posar com a exemple de qualitat de disseny la de Marilyn Monroe (<http://marilynmonroe.com/>).

2. Públic objectiu i perfils d'usuari

A partir de la definició del projecte, on ja s'especifica què és i quin objectiu té el web, es tracta de fer una aproximació a quins són els usuaris potencials, les seues necessitats i contextos d'ús i altres requeriments que ha de complir. El plantejament és fer un disseny centrat en l'usuari, per a què li resulte amigable i d'aquesta manera desenvolupe la funció per a la qual ha sigut creat.

Cal tindre en compte, en primer lloc, que, a diferència de la pràctica habitual, no es necessita atraure visitants al web a través, per exemple, de cercadors, sinó que aquests són directament convidats. Per tant, es pot conèixer prèviament quins són els usuaris potencials: o persones relacionades o interessades en la investigació. Gent amb un cert coneixement previ sobre la matèria, ja que en la majoria de casos haurà tingut accés a almenys una part del text de la investigació. Persones adultes, formades acadèmicament en la matèria, amb unes expectatives creades sobre el web, i que no precisa que se li explique amb detall quina mena de continguts hi trobarà.

Les necessitats que voldrà satisfer estan directament relacionades amb la lectura de la tesi doctoral, ja siga per a consultar un document concret esmentat en el text o per a conèixer el corpus documental d'una manera més genèrica. Es pot presumir que la seua intenció primària és obtindre una informació i no entreteniment o simple curiositat, i que probablement agrairà que els continguts li siguen presentats d'una clara, senzilla i directa, que li permeta aconseguir els resultats desitjats en el menor temps possible, si bé això tampoc significa que el web tinga una aparença visual que no resulte agradable per al visitant. També s'ha de recordar que no és un web sobre les estrelles de cine on els usuaris entren per a buscar informació sobre aquestes actrius, sinó documents concrets. Això no obstant, el visitant també tindrà la possibilitat d'accedir des de la interfície a eixa informació a través d'enllaços a altres webs.

Pel que fa al context d'ús, es contempla que l'escenari habitual serà la seua consulta a través de dispositius de sobretaula i no mòbils, i sense problemes de connexió ni de descàrrega de pàgines. En alguns casos, s'hi haurà accedit al web durant la lectura del mateix text electrònic de la investigació a través d'un híper-vincle, i que a partir d'una pàgina d'entrada (normalment un document concret), pot ser que l'usuari navegue per la resta de pàgines. En qualsevol cas, pot ser també freqüent que l'usuari entre al web per la pàgina d'inici amb la intenció de tindre una visió general sobre el corpus documental utilitzat en la tesi i navegue per ell lliurement.

3. Informe sobre els continguts del web

El propòsit del web és servir com a repositori documental a una tesi doctoral en Història contemporània. Amb aquest informe es pretén determinar el tipus de continguts albergarà, sense tractar de justificar els criteris de l'elecció dels documents ni explicar el plantejament de la tesi, més enllà d'allò estrictament necessari. Així, pel que fa als continguts del web, s'han establert els següents punts de partida:

- El web adoptarà com a títol el mateix que, encara de manera provisional, té la tesi: *Las estrellas de cine bajo el primer franquismo desde una perspectiva de genero*. Portarà a més el següent subtítol: *Repositorio documental de la tesis doctoral de Álvaro Álvarez Rodrigo*. Tots els documents s'ajustaran al marc cronològic de la tesi: 1939-1957, si bé en la pràctica els primers documents que s'inclouen en el repositori són de 1941.
- Con és lògic, el disseny del web ha de ser un reflex dels continguts i de l'estructura de la tesi i està organitzat per a servir de suport o complementar la seua lectura. La investigació se centra en l'anàlisi de tres actrius espanyoles de l'època (Amparo Rivelles, Conchita Montes i Sara Montiel). A més, hi haurà una quarta secció dedicada a altres estrelles.
- Cal partir del concepte d'estrella que s'utilitza en la investigació per a organitzar els continguts. Així, s'entén estrella cinematogràfica com a una representació cultural creada a partir tant dels personatges que interpreta a la pantalla com de la seua 'vida real' que arriba als seguidors a través dels mitjans de comunicació. La construcció de la imatge del personatge a la pantalla i de la imatge de la persona sobre el paper, si bé aquesta distinció no és tan diàfana en la realitat, ja que ambdues es retroalimenten i també el personatge cinematogràfic és crea a partir la promoció del film fora de la pantalla, i viceversa.

Per tant, el web albergarà dos tipus de documents:

- Seqüències d'algunes de les pel·lícules que il·lustren o servisquen de suport a la investigació. Seran vídeos que prèviament han sigut allotjats en un canal de Youtube. En el web s'identificaran com *En la pantalla*.
- Pàgines o fragments de pàgines d'algunes de les revistes analitzades, que poden contindre tant text com fotografies, i que s'identificaran com a *Sobre papel*.

En qualsevol cas, es tracta d'una divisió senzilla a partir del suport original de cada document (vídeo o imatge) i que val per a estructurar d'una manera clara i coherent tot el web i facilitar a l'usuari la localització dels documents.

- En el tractament dels documents s'ha de tindre present alguns condicionants, com ara:
 - En ser una investigació de caràcter històric, dins de cada apartat, el criteri fonamental d'ordenació dels continguts serà el cronològic.

- Tots els documents hauran d'estar sempre perfectament identificats per un text adjunt amb almenys les següents dades:
 - Per a les pel·lícules: Títol, director i any.
 - Per als articles de premsa: Titular o nom del document, títol de publicació i data.
- En tractar-se d'un repositori documental, el web no és el lloc on publicar textos que potser formen part del cos de la investigació. No obstant, sí que es pot ser interessant donar accés a enllaços externs a altres pàgines web on poder fer una consulta ràpida sobre la biografia o la filmografia d'una determinada actriu.
- Pel que fa als documents concrets que es publicaran finalment en el web, encara és massa prompte per a determinar-lo amb exactitud, ja que la tesi doctoral està en meitat del seu procés. Però sí que es cal preveure els documents que contindrà el web quan es comence a implementar en el mes de juny, i que en el qual posteriorment s'aniran incorporant nous documents.

Per a evitar fer una selecció arbitrària entre tot el corpus documental, el plantejament ha sigut plantejar, de manera fictícia, que el web serà provisionalment el repositori documental de la comunicació que està prevista presentar al Congrés Internacional d'Historiadors de la Comunicació que se celebrarà al mes de setembre a la ciutat portuguesa de Porto. La comunicació està acceptada i s'ha de lliurar també al mes de juny. És una anàlisi centrat en els primers anys de la carrera d'Amparo Rivelles durant la primera meitat dels anys quaranta. Per tant, la majoria dels documents seran d'aquesta estrella, si bé també s'hi inclouran de la resta, en ser també un estudi transversal.

4. Informe sobre la propietat intel·lectual dels continguts del web

En tractar-se d'un repositori documental, el web acollirà necessàriament obres alienes a l'autor, subjectes a drets de propietat intel·lectual. Per tal motiu, es va creure convenient realitzar prèviament a la implementació del web un breu informe sobre les seues condicions d'ús.

En primer lloc, s'ha d'assenyalar que en no estar el web a disposició del públic, ja que no es va anunciar la seua existència (només hi haurà una invitació expressa a determinats usuaris) ni va quedar posicionat en cercadors, probablement ni tan sols es podria parlar que hi ha una distribució. En qualsevol, com a continuació s'exposa, fins i tot la seua publicació podria estar justificada.

Segons la Llei de propietat intel·lectual, posteriorment refosa en el Reial Decret Legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, són objecte de protecció totes les creacions originals literàries, artístiques o científiques expressades per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, entre les quals estan, als nostres efectes, els llibres, fullets o impresos, i les obres cinematogràfiques i fotogràfiques. A més, malgrat que són documents històrics, encara no han passat al domini públic per no haver transcorregut setanta anys des de la mort de l'autor.

No obstant això, hi ha dos circumstàncies que es poden argumentar per a deixar el web fora d'aquestes obligacions.

Per una banda, es podria plantejar, com s'ha apuntat inicialment, que no hi ha una posada de les obres a la disposició pública i que per tant podria situar-se en l'esfera de la còpia privada, recollida en l'article 31.2 de l'esmentada llei:

Sin perjuicio de la compensación equitativa prevista en el artículo 25, no necesita autorización del autor la reproducción, en cualquier soporte, sin asistencia de terceros, de obras ya divulgadas, cuando concurren simultáneamente las siguientes circunstancias, constitutivas del límite legal de copia privada:

a) Que se lleve a cabo por una persona física exclusivamente para su uso privado, no profesional ni empresarial, y sin fines directa ni indirectamente comerciales.

b) Que la reproducción se realice a partir de obras a las que haya accedido legalmente desde una fuente lícita. A estos efectos, se entenderá que se ha accedido legalmente y desde una fuente lícita a la obra divulgada únicamente en los siguientes supuestos:

1.º Cuando se realice la reproducción, directa o indirectamente, a partir de un soporte que contenga una reproducción de la obra, autorizada por su titular, comercializado y adquirido en propiedad por compraventa mercantil.

2.º Cuando se realice una reproducción individual de obras a las que se haya accedido a través de un acto legítimo de comunicación pública, mediante la difusión de la imagen, del sonido o de ambos, y no habiéndose obtenido dicha reproducción mediante fijación en establecimiento o espacio público no autorizada.

c) Que la copia obtenida no sea objeto de una utilización colectiva ni lucrativa, ni de distribución mediante precio.

Però cal reconèixer que el fet que potencialment estiga a disposició del públic i que vaja a ser visitat per diverses persones, deixa aquesta argumentació legal en una posició feble.

Per això, d'altra banda, hi ha una segona línia argumental molt més clara: en tractar-se de la versió digital del repositori documental d'una tesi doctoral estaria subjecte a les exempcions previstes per als treballs per a les cites i ressenyes i il·lustracions amb la finalitat d'una investigació científica, establides en l'article 32:

1. Es lícita la inclusión en una obra propia de fragmentos de otras ajenas de naturaleza escrita, sonora o audiovisual, así como la de obras aisladas de carácter plástico o fotográfico figurativo, siempre que se trate de obras ya divulgadas y su inclusión se realice a título de cita o para su análisis, comentario o juicio crítico. Tal utilización sólo podrá realizarse con fines docentes o de investigación, en la medida justificada por el fin de esa incorporación e indicando la fuente y el nombre del autor de la obra utilizada. (...)

3. El profesorado de la educación reglada impartida en centros integrados en el sistema educativo español y el personal de Universidades y Organismos Públicos de investigación en sus funciones de investigación científica, no necesitarán autorización del autor o editor para realizar actos de reproducción, distribución y comunicación pública de pequeños fragmentos de obras y de obras aisladas de carácter plástico o fotográfico figurativo, cuando, no concurriendo una finalidad comercial, se cumplan simultáneamente las siguientes condiciones:

a) Que tales actos se hagan únicamente para la ilustración de sus actividades educativas, tanto en la enseñanza presencial como en la enseñanza a distancia, o con fines de investigación científica, y en la medida justificada por la finalidad no comercial perseguida.

b) Que se trate de obras ya divulgadas.

c) Que las obras no tengan la condición de libro de texto, manual universitario o publicación asimilada, salvo que se trate de:

1.º Actos de reproducción para la comunicación pública, incluyendo el propio acto de comunicación pública, que no supongan la puesta a disposición ni permitan el acceso de los destinatarios a la obra o fragmento. En estos casos deberá incluirse expresamente una localización desde la que los alumnos puedan acceder legalmente a la obra protegida.

2.º Actos de distribución de copias exclusivamente entre el personal investigador colaborador de cada proyecto específico de investigación y en la medida necesaria para este proyecto. A estos efectos, se entenderá por libro de texto, manual universitario o publicación asimilada, cualquier publicación, impresa o susceptible de serlo, editada con el fin de ser empleada como recurso o material del profesorado o el alumnado de la educación reglada para facilitar el proceso de la enseñanza o aprendizaje.

d) Que se incluyan el nombre del autor y la fuente, salvo en los casos en que resulte imposible.

A estos efectos, se entenderá por pequeño fragmento de una obra, un extracto o porción cuantitativamente poco relevante sobre el conjunto de la misma.

Los autores y editores no tendrán derecho a remuneración alguna por la realización de estos actos.

4. *Tampoco necesitarán la autorización del autor o editor los actos de reproducción parcial, de distribución y de comunicación pública de obras o publicaciones, impresas o susceptibles de serlo, cuando concurren simultáneamente las siguientes condiciones:*

a) Que tales actos se lleven a cabo únicamente para la ilustración con fines educativos y de investigación científica.

b) Que los actos se limiten a un capítulo de un libro, artículo de una revista o extensión equivalente respecto de una publicación asimilada, o extensión asimilable al 10 por ciento del total de la obra, resultando indiferente a estos efectos que la copia se lleve a cabo a través de uno o varios actos de reproducción.

c) Que los actos se realicen en las universidades o centros públicos de investigación, por su personal y con sus medios e instrumentos propios.

d) Que concurra, al menos, una de las siguientes condiciones:

1.º Que la distribución de las copias parciales se efectúe exclusivamente entre los alumnos y personal docente o investigador del mismo centro en el que se efectúa la reproducción.

2.º Que sólo los alumnos y el personal docente o investigador del centro en el que se efectúe la reproducción parcial de la obra puedan tener acceso a la misma a través de los actos de comunicación pública autorizados en el presente apartado, llevándose a cabo la puesta a disposición a través de las redes internas y cerradas a las que únicamente puedan acceder esos beneficiarios o en el marco de un programa de educación a distancia ofertado por dicho centro docente.

Per últim, cal tindre en compte què passa amb els fragments de pel·lícules que es podran reproduir des del web, però que estaran allotjats en *Youtube*. Ací tampoc no hi ha una voluntat de promocionar el canal (no té descripció ni etiquetes) i per suposat no es fa cap esment al web. Però malgrat que fins ara el canal no ha tingut més visualitzacions que les pròpies, sí que hi ha una comunicació pública d'obres amb drets de propietat intel·lectual. Però en aquest cas, el sistema de gestió de drets que practica la plataforma de vídeos ens evita maldecaps. *Youtube* té un sistema d'identificació de continguts que compara el material pujat amb la seua base de dades de les propietats de la indústria discogràfica, cinematogràfica, de televisió, etc., i els seus propietaris tenen l'opció d'autoritzar la difusió del material a canvi d'obtindre ingressos per publicitat. En el cas dels vídeos utilitzats en el web, EGEDA és la societat que gestiona els drets, i accepta la seua distribució amb la contrapartida de rebre els ingressos generats per mitjà d'una hipotètica inclusió d'anuncis.

Capítol 3: Disseny

1. Arquitectura general del web

A partir dels requeriments establits en el capítol anterior dedicat a l'anàlisi del web, es va plantejar un esquema de navegació senzill, a partir de dos eixos fonamentals: Les estrelles i el tipus de document. Cal afegir un tercer element de classificació que és la cronologia de producció de cada document.

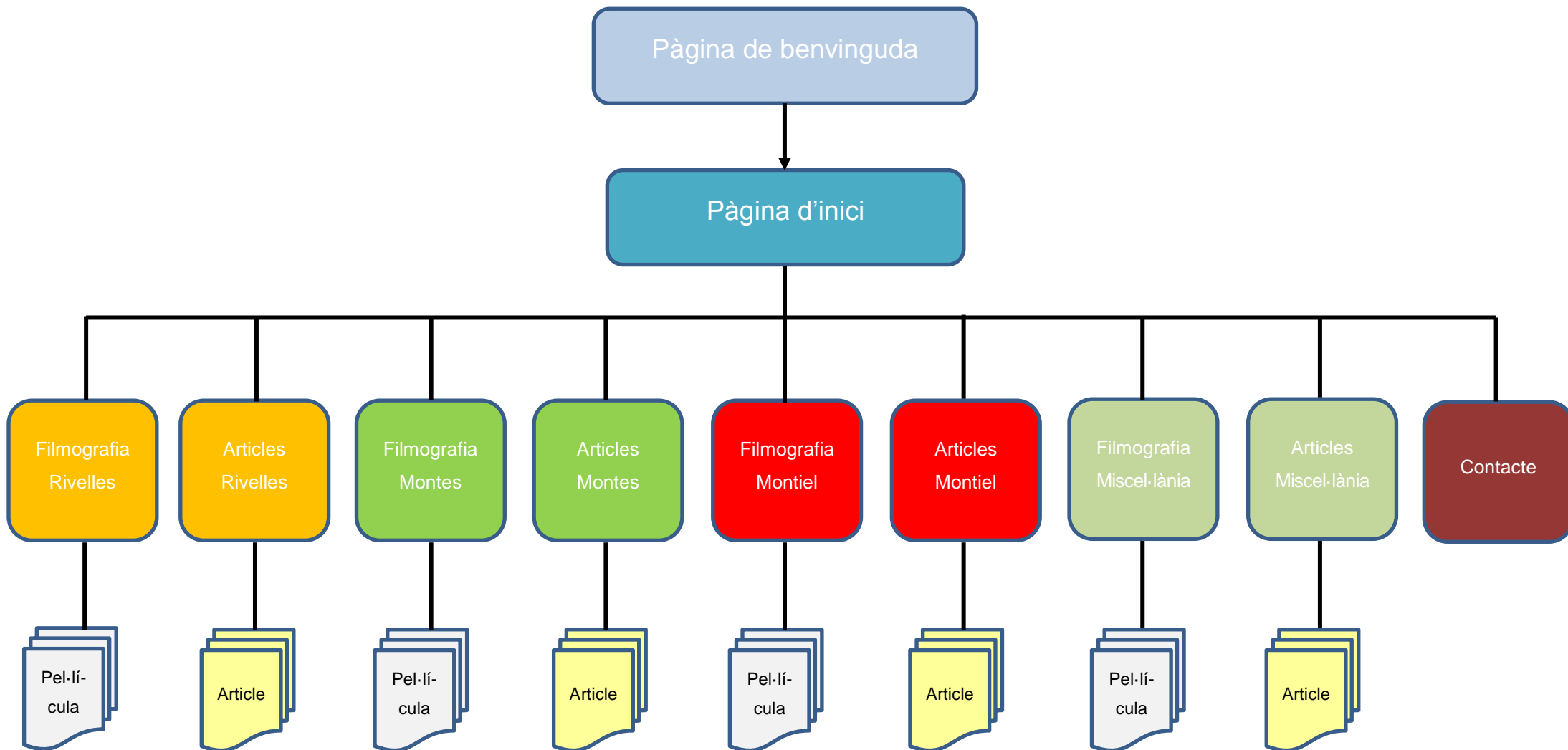
És important mantindre aquesta organització jeràrquica de les pàgines perquè quan el repositori estiga completament acabat contindrà un volum considerable de documents (que és la unitat d'informació realment valuosa) i l'usuari ha de ser capaç de tindre un esquema clar per poder trobar sense dificultat el document desitjat. El web que s'implementarà al mes de juny estarà encara en construcció, si bé la seua estructura ja serà la definitiva, i caldrà només incorporar la resta de documents.

Per a facilitar la navegació pel web, a la capçalera de totes les pàgines hi ha un menú de navegació i també un sistema de fil d'Ariadna. Les pàgines que contenen els llistats dels documents, tindran enllaços d'àncora per a localitzar els documents cronològicament (botons per anys sota la capçalera) i de retorn a l'inici de la pàgina.

S'han estudiat diverses alternatives per a l'arquitectura del web, per a finalment proposar un esquema prou visual de només tres nivells, que a més permet en tot moment desplaçar-se per les pàgines segons els criteris adoptats. Aquest va ser el model a partir del qual es va començar a treballar amb el disseny dels prototips:

- Pàgina de benvinguda: Es valora la possibilitat de què el primer contacte amb el web siga a través d'una pantalla que només continga una finestra on es reproduïska automàticament un vídeo editat amb seqüències de pel·lícules de les actrius.
- Pàgina d'inici: Es pretén que des d'aquesta pàgina es tinga una idea bàsica dels continguts del repositori, i que des d'ací l'usuari es pugui dirigir fàcilment cap els documents que l'interesse consultar. Per això, serà l'única que sempre mostre tots els continguts, sense necessitat de recórrer a la barra de desplaçament.
- En el segon nivell, es pot trobar ja el llistat dels documents concrets que alberga el repositori, dividits en huit pàgines. Per a cada actriu, una pàgina amb les pel·lícules (*En la pantalla*) i una altra amb els articles de premsa (*Sobre paper*).
- En l'últim nivell, estan les pàgines que contenen cadascun dels documents.
- A més, s'incorpora una pàgina de contacte, amb les dades personals de l'autor de la tesi, així com del projecte d'investigació en què s'inscriu.

2. Diagrama de navegació

Taula 3: Diagrama de navegació del web

3. Disseny gràfic

El treball sobre el disseny gràfic del web ha tingut dos aspectes fonamentals i ha estat determinat per l'eina elegida per a la seua implementació. En aquest cas, *Wordpress*. Per una banda, l'elecció de la plantilla de *Wordpress* sobre la que construir el web, cosa que havia de determinar lògicament la línia gràfica de la interfície. Per altra banda, tal com es va establir en la definició del projecte, que el disseny gràfic fóra secundari respecte al conceptual, de manera que no només es pretenia que no ocupara una gran inversió de temps, sinó que els elements estètics estigueren al servei dels continguts.

Així, en primer lloc, es va procedir a l'elecció del tema de *Wordpress*. Es partia de la presumpció de què seria difícil trobar una plantilla que s'ajustara perfectament al disseny conceptual previst, de manera que caldria adaptar la mateixa plantilla a través d'introduir alguns canvis en el codi HTML i CSS. Sempre amb el propòsit que aquestes modificacions foren les mínimes possibles. També es considerava la possibilitat de fer algunes variacions respecte als prototips, si fóra necessari. No obstant, al remat, l'elecció de la plantilla de *Wordpress* s'ha revelat molt encertada, ja que el disseny final de les pàgines és molt aproximat al previst i recull tots els requisits plantejats, i a més, s'ha pogut treballar directament sobre el servidor per a aprofitar la comoditat d'ús que ofereix l'eina.

Després de fer un esforç de cerca entre l'enorme quantitat de temes de *Wordpress* que es poden trobar a Internet i de practicar proves amb alguns d'ells, es va optar per la plantilla lliure anomenada *Arouse* (<https://themezhut.com/themes/arouse/>), ja que tant pel que fa a l'estètica com sobretot pels elements que incloïa, podia complir millor aquests requisits. S'ha valorat sobretot que presentava una composició senzilla i neta i amb una estètica que se situava a mig camí entre el disseny fred d'una web corporativa i d'altres massa informals.

Amb tot l'aparença de la versió *demo* no té res a veure amb la del web del projecte. S'han eliminat molts dels seus elements, que sobretot estaven orientats a servir com a blog, i també altres com la capçalera per al títol de les pàgines, la barra lateral (amb la qual cosa a més es podia aprofitar tot l'ample de la pàgina) o un *slider* que realment aportava una informació no necessària o elements de navegació que ja estaven coberts per altres, com ara el menú principal.

Com es pot comprovar, una de les característiques del tema *Arouse* és que presenta un disseny amb una varietat cromàtica molt reduïda, en la qual domina el fons blanc sobre el qual ressalten la tipografia i les imatges. Aquesta característica resultava molt convenient per a l'ús semàntic que es pretenia dotar a l'elecció dels colors. El propòsit era que cada una de les quatre categories bàsiques dels continguts del web, definides per cadascuna de les estrelles analitzades, estiguera associada a un color, de tal forma que fóra molt senzilla la seua identificació. La mateixa icona creada per a la pàgina d'inici, encapçala cadascuna de les pàgines corresponents.

Així, s'ha assignat un color a cada artista, a més de la miscel·lània, que en certa manera, podrien representar la personalitat de cada artista:

- Taronja: Amparo Rivelles.
- Verd: Conchita Montes.
- Roig: Sara Montiel.
- Blau: Altres artistes.

El web presenta així una major consistència per les constants representatives i la plantilla queda un poc més personalitzada. No hi ha elements ornamentals, sinó que totes les imatges serveixen per a identificar millor els documents depositats. Per exemple, els cartells de les pel·lícules, les miniatures dels documents pdf o les fotografies de les actrius en la pàgina d'inici. En aquesta pàgina en concret, s'ha mantingut la proposta que fóra molt visual i que només amb una primera ullada l'usuari es poguera fer una idea dels continguts que hi trobarà i com estan organitzats, gràcies a la representació en blocs i per colors.

Capítol 4: Implementació

1. Prototipatge

1.1 Prototips de baixa fidelitat

Amb la realització dels prototips de baixa fidelitat, per mitjà de la utilització de l'eina *Balsamiq Mockups*, es va voler plantejar quin seria el disseny conceptual del web, però no es va abordar el seu disseny gràfic. S'ha buscat donar resposta a les qüestions següents:

- Definició de les pàgines base a partir de les quals es desenvolupa el web.
- Elements comuns a totes les pàgines.
- Distribució dels elements dins de cada pàgina.
- Sistema de presentació dels continguts.
- Relació entre les diferents pàgines.
- Elements de navegació dins de les pàgines, entre les diferents pàgines del web i externes.

Tant amb l'objectiu de facilitar la navegació pel web com d'estalviar temps i recursos de cara a la implementació, es van establir uns models de pàgina que es repeteixen sempre amb la mateixa estructura. Així s'ha construït prototip d'aquestes pàgines model, de les quals ací només es presenten alguns exemples, però que es poden veure en un arxiu adjunt en format *Power Point*:

- Pàgina de benvinguda
- Pàgina d'inici
- *Amparo Rivelles en la pantalla*
- *Amparo Rivelles sobre papel*
- *Otras estrellas en la pantalla*
- *Otras estrellas sobre papel*
- Pàgina de una pel·lícula.
- Pàgina d'un article.

Figura 2: Prototip pàgina d'inici

Disseny i implementació d'un web com a repositori documental per a una investigació històrica

Figura 2: Prototip pàgina *Amparo Rivelles en la pantalla*

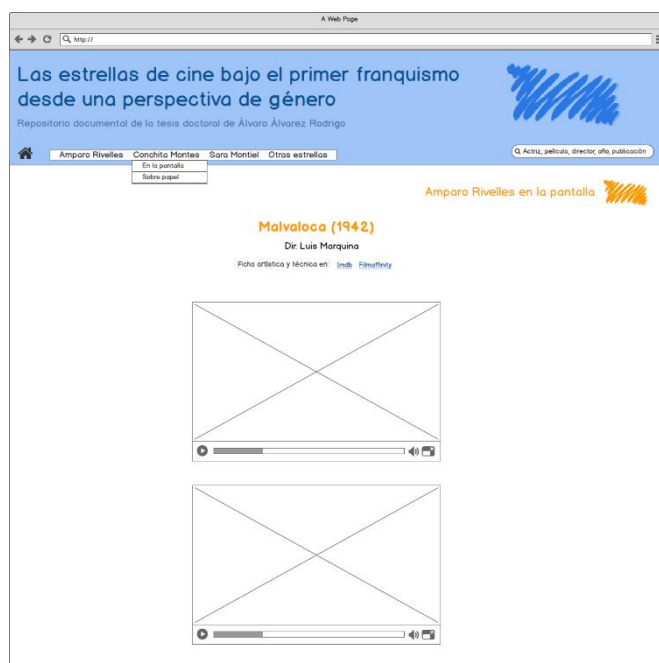

Figura 3: Prototip pàgina pel·lícula *Malvaloca*

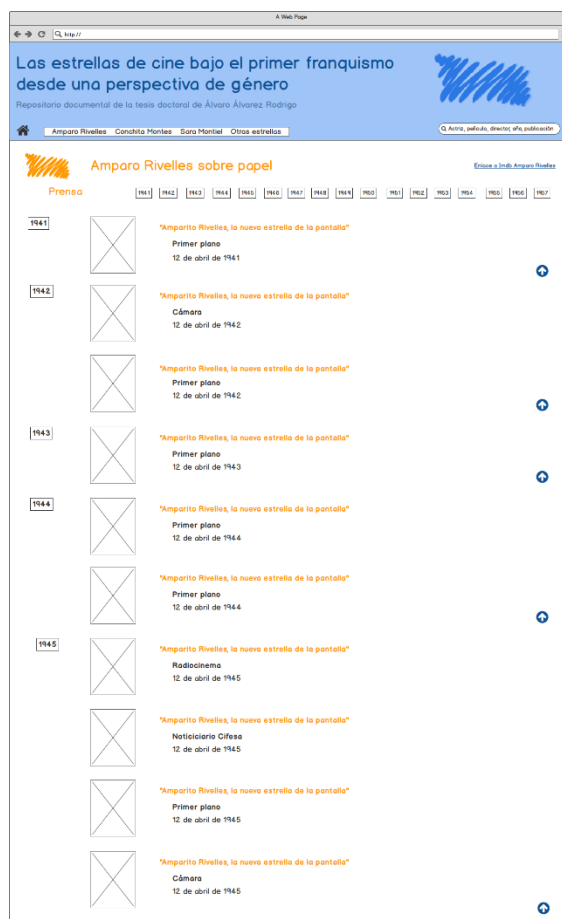

Figura 4: Prototip pàgina *Amparo Rivelles sobre papel*

Totes les pàgines, llevat de les que contenen els articles de premsa, porten la mateixa capçalera, amb els següents elements:

- Títol i subtítol del web.
- Icona d'enllaç intern a la pàgina d'inici (Home) i menú contextual, amb dos nivells, a través del qual es pot accedir directament a les pàgines que contenen els llistats de documents, tal com es pot fer des de la pàgina d'inici.
- Caixa de cerca, en la qual es poden introduir com a paraules clau: actriu (només útil quan es busca una estrella diferent a les tres principals), títol de pel·lícula, títol de la publicació, director del film, i any del document (pel·lícula o article).

En les pàgines que alberguen els articles s'ha suprimit la capçalera per a evitar sobresaturar la pàgina d'informació, i s'han deixat les dades indispensables per a identificar el document.

És important que l'usuari siga capaç de saber en tot moment sense esforç a quina actriu correspon el material que està consultant, per això s'ha plantejat, a més de la possibilitat de crear una icona identificativa, atribuir un color a cadascuna d'elles.

Les pàgines que contenen els llistats de documents, ja siguin pel·lícules o articles, adoptaran com a criteri d'ordenació la cronologia (ascendent) dels documents, no una valoració per importància ni per data d'incorporació al web. Per a facilitar la consulta dins de la pàgina, en la part superior hi ha una línia de botons que permeten accedir directament als documents a partir de l'any seleccionat.

1.2 Avaluació dels prototips

Per mitjà de presentacions del web amb el suport dels prototips a diversos usuaris potencials i de les avaluacions pròpies, s'ha pogut extraure algunes conclusions interessants sobre el funcionament i la usabilitat del web, i sobretot han valgut per a detectar errades o qüestions que no havien sigut preses en consideració. Entre elles, cal destacar:

- En general, tant la idea del repositori digital com el web en sí mateix es valora de manera positiva. L'organització dels continguts s'entén amb facilitat i es considera que aparentment el web permetrà navegar per les pàgines sense dificultats.
- Alguns usuaris pensen que la pàgina de benvinguda és una distracció que obliga a introduir un pas previ per accedir al web, que no aporta valor i que és contradictori amb el plantejament del web simplement com un repositori documental. Altres opinen que passar per aquesta pàgina a penes resulta molest i que pot donar un poc més de calidesa i atractiu al web. En ser una decisió que no afecta al conjunt del projecte, es pot posposar fins al mateix moment de la implementació.
- Diferents valoracions respecte a la utilitat real de la pàgina de resultats de cerca, ja que en la pràctica, llevat de casos concrets com el del nom de l'actriu utilitzat com a exemple en el prototip, els resultats obtinguts per les paraules clau proposades no seran de gran interès. Amb tot, és una oportunitat més que se li ofereix a l'usuari per a localitzar documents, i la seua utilitat pot residir en com funcionen els motors de cerca i organitzen els resultats.
- Les pàgines de *En la pantalla* (llevat de les de *Otras estrellas*), serveixen també per a mostrar el llistat de la filmografia completa de l'actriu durant el període, independentment que el repositori incloga o no alguna seqüència de cadascuna de les pel·lícules. Per tant, d'aquelles que no n'hi haja, no té trellat donar accés a una pàgina que realment estarà buida de contingut, i no seran clicables. No obstant, a més es pot facilitar a l'usuari la comprensió de quines pel·lícules del llistat pot visionar alguna seqüència amb el símbol de reproducció de vídeo sobre la imatge de la pel·lícula. També incloure en el llistat els enllaços externs d'aquests films, que en no haver-hi documents tampoc figurarien.
- Per tot això, en les pàgines de *En la pantalla*, el subtítol de *Filmografia* resulta descriptiu (ja que realment es presenta un llistat complet i tancat amb la filmografia de l'actriu), però en les pàgines de *Sobre papel*, incloure la paraula *Prensa* resulta confusa (finalment s'ha substituït per *Documents*). Es millor reforçar gràficament en les pàgines respectives les paraules *Sobre papel* o *En la pantalla*.

- Diferents opinions sobre si cal incloure botons de *Next* i *Back*, en la capçalera, juntament al botó de *Home*. En general, es considera que seria redundant respecte a les fletxes del navegador.
- Per a evitar que en clicar els enllaços externs l'usuari, de manera conscient o inconscient, abandone el web, és preferible que no es continue la navegació en la pàgina externa, sinó que s'obriga en una altra pestanya del navegador.
- No s'ha previst que els articles tinguin una extensió superior a una plana en les revistes. A més, la lectura del document resultaria més fàcil i lleugera a través de la visualització d'arxius PDF que en un format d'imatge JPG, que a més resulta més fàcilment descarregable, si fóra menester.
- En les pàgines de *Sobre paper*, cal utilitzar cursiva per a identificar el títol de les publicacions, al igual que les pel·lícules.

2. Producció audiovisual i creació d'un canal de *Youtube*

Una part important dels continguts que alberga el web són seqüències de pel·lícules. Per a evitar la necessitat d'espai adicional en el servidor i alhora alleugerir la descàrrega de les pàgines, els vídeos s'han allotjat en la plataforma *Youtube* i s'han inserit en el web per a la seua visualització. Així, s'ha creat un canal certificat en *Youtube* amb el nom d'*Estrellas españolas de los 40 y 50*:

https://www.youtube.com/channel/UCK2DfORb3zD1_a-svPCPrfQ?spfreload=10

Com ja s'ha indicat adés, els vídeos publicats fins al moment són només una part dels que finalment acollirà el repositori. És més, cal advertir de les dificultats que s'han trobat per a obtindre i editar les seqüències seleccionades. Hi ha una notòria heterogeneïtat respecte a la qualitat dels vídeos, degut a la seua procedència, ja siguin descàrregues d'Internet, edicions de pel·lícules en dvd, de telecine o fins i tot de còpia de VHS. El resultat ha sigut una varietat de formats i contenidors, que ha complicat molt la captura i edició dels vídeos, amb incompatibilitats de formats, problemes de sincronia, freqüència de reproducció, etc. Per a solucionar-los s'ha hagut de recórrer també a diverses vies de captura (descàrrega, aplicacions de *ripping* de dvd o *screen-cast*) i edició (*Adobe Premiere* o *Movie Maker*), segons les necessitats de cada ocasió.

En qualsevol cas, sempre s'ha tingut present en primer lloc quin és el propòsit fonamental del web: ser un repositori documental. Per tant, malgrat que s'ha buscat aconseguir la major qualitat possible en la reproducció dels vídeos, l'objectiu és posar el document a l'abast de l'usuari. Com s'ha asenyalt ja en diverses ocasions, el web estarà en construcció fins al moment de finalització de la tesi doctoral, i durant aquest temps seran substituïts sempre que es localitze una versió del vídeo de millor qualitat.

Dins de la producció audiovisual cal incloure també la realització del guió i de l'edició del vídeo de presentació del web que es mostra en la pàgina de benvinguda, i que ha sigut preparat a partir de diverses seqüències de les pel·lícules seleccionades.

3. Implementació amb *Wordpress*

Tal com s'ha explicat en l'apartat dedicat a la metodologia i al procés de treball, es va decidir que l'elaboració de prototips d'alta fidelitat amb una eina com *Justimind* no era necessària per al desenvolupament del producte, alhora que incrementava el risc de no poder complir amb els terminis per al lliurament final.

Aquesta decisió estava a més reforçada pel fet que per a la implementació estava prevista realitzar-la amb una altra eina com era *Wordpress*, i que en el segon lliurament parcial s'inclourien un paquet de pàgines que servien de model a la resta. D'aquesta manera, es podria també avaluar la seua usabilitat com si foren prototips d'alta fidelitat, però amb l'enorme avantatge que l'esforç invertit en elles es rentabilitzava de cara a la implementació del web. D'aquesta manera es va salvar una situació crítica, ja que l'utilització d'ambdues eines comportava un treball extra d'aprenentatge, ja que no havien sigut mai utilitzades.

A més d'aquesta consideració prèvia, per a la implementació del web es van prendre també altres decisions destacades, com ara:

- Decisió 1: Es va confirmar que l'eina més adequada per a la implementació de la web era *Wordpress*, de manera que se evitava haver de treballar-lo tot directament amb l'escriptura de codi, però sense la limitació que haguera suposat la utilització d'eines molt menys versàtils que *Wordpress*, com ara, la majoria dels editors de webs. També es va decidir utilitzar inicialment el servidor de la UOC per a allotjar el web, i posteriorment adquirir un domini i passar-lo a un servei de *hosting* definitiu. La URL del web es: <http://eimtcms.uoc.edu/~alalro/>
- Decisió 2: L'elecció de la plantilla gratuïta *Arouse* com a base del web, ja que permetia complir amb els requeriments establits prèviament, tal com s'explica en l'apartat sobre el disseny gràfic.
- Decisió 3: En eliminar l'elaboració de prototips d'alta definició, com ja s'ha esmentat, es va acordar que aquest mateixa funció la podien exercir las primeres pàgines construïdes amb *Wordpress* que podrien servir de models per a la resta, que serien implementades en la següent fase del projecte. De fet, en la planificació inicial es parlava que en aquesta PAC es començaria el procés d'implementació del web, amb almenys una pàgina publicada. Amb la nova planificació, en la data del lliurament van ser nou les pàgines del web publicades. Així, hi ha hagut un procés d'avaluació continua sobre les pàgines publicades, segons s'anaven testant, que ha valgut per a fixar el diagrama de navegació definitiu i corregir tant elements formals com de l'estructura de les pàgines model.
- Decisió 4: Incorporar, malgrat les limitacions de temps, les recomanacions del professor arran de la PAC4.
 - Així, s'han modificat les icones de secció, el menú principal, s'han atenuat els elements no actius de la botonera d'anys i s'ha suprimit la redundància d'àncores de retorn a l'inici (només s'ha mantingut l'última de cada pàgina).

- En la pàgina *Otras estrellas en la pantalla*, s'ha identificat a l'actriu corresponent davant del títol de cada pel·lícula; si bé en *Otras estrellas sobre papel*, no s'ha considerat necessari fer-ho, ja que en el titular que encapçala cada document sempre figura el nom de l'estrella en qüestió.
 - A l'observació que les pàgines del web quedaven un tant buides per falta de continguts i pel tractament gràfic no ha sigut possible oferir solucions tan directes. Ni era ja possible ampliar el nombre de documents ni canviar la línia gràfica, que si bé era intencionadament minimalista, cal reconèixer que predomina massa el fons blanc. En aquest sentit, l'única mesura que s'ha pogut prendre és afegir en les quatre pàgines de en la pantalla una fotografia de cada pel·lícula de la filmografia, de manera que s'aportava una informació iconogràfica de cada títol (se'n contingueren vídeos o no) i es cobria part de l'espai buit que quedava en el marge dret de les pàgines.
- Decisió 5: Finalment s'ha optat per afegir una pàgina de benvinguda amb un vídeo de presentació, malgrat que per a alguns usuaris resulte una molestia en visites repetides. El problema ha estat en què la plantilla de Wordpress no permetia treballar amb una pàgina neta (sense capçalera ni la resta d'elements) i no estava al meu abast intenció canviar el nucli del codi de l'aplicació. Així, que s'ha trobat com a solució alternativa crear una pàgina índex fora de Wordpress, enllaçada a la pàgina d'inici.
 - Decisió 6: Instal·lar plugins de seguretat i funcionalitats de l'aplicació, com Jetpack i Askimet, a més d'optimització de codi html, css i js, i d'imatges i pdf. En aquest sentit, indicar que en qualsevol cas aquest arxius ja havien sigut optimitzats per al web abans de pujar-los al servidor.
 - Decisió 7: Elaborar la presentació pública del projecte en Power point, enfocada a mostrar el web i la metodologia de disseny i impleimentació del producte. Realització del vídeo de presentació acadèmica del projecte amb imatges del web capturades amb screencast i diapositives de la presentació pública.

Per altra banda, s'ha hagut de preparar tots els materials multimèdia que inclou el web, tant pel que fa als continguts del repositori documental pròpiament dit (als quals ja s'hem referit pel que fa als vídeos publicats), com de la resta d'elements gràfics del web. En aquest sentit, cal advertir que la mateixa heterogeneïtat de fonts respecte als vídeos es repeteix respecte a la digitalització de les planes de revistes, des de casos en què els mateixos responsables de l'hemeroteca facilitaven el pdf del document fins a situacions en què s'havia de fotografiar el document, no sempre en les condicions més idònies per a la seua reproducció. Aquestes circumstàncies afecten, lògicament, a la qualitat dels documents reproduïts.

Per a l'edició i optimització de tots aquests materials s'ha recorregut a les eines d'autor *Adobe Photoshop*, alhora que s'han instal·lat plugins de *Wordpress* per a l'optimització d'imatges i pdf, a més dels del codi HTML, CSS i JS, entre d'altres.

Capítol 5: Conclusions i línies de futur

1. Conclusions

Arribat a la finalització del projecte del Treball Final de Màster, es pot fer un balanç satisfactori, tant de com s'ha dut a terme la gestió del projecte com del lliurament del producte. Es valora molt positivament el procés d'aprenentatge que ha permès la realització del TFM, si bé les circumstàncies personals no han facilitat que es poguera gaudir i aprofundir més en alguns dels aspectes.

El TFM ha valgut per a recordar i posar en pràctica molts dels coneixements i recursos adquirits en les assignatures cursades en el màster, alhora que ha sigut necessari obtindre'n de nous. Ha resultat particularment profitós tot allò referit a la implementació web i l'ús de l'eina *WordPress*, que no s'havia gastat mai, que cal considerar com la principal lliçó apresada. També es valora com una experiència interessant la gestió del projecte en sí mateix. Quan es va fer la proposta del projecte, hi havia molts interrogants sobre si es podria dur a terme dins dels terminis de temps i abast establits, ja que moltes de les tasques planificades eren noves. El principal risc era que sorgiren dificultats que no s'aconseguien resoldre per falta d'habilitats o de temps. Al remat, si bé amb un esforç extra, s'ha pogut finalitzar el projecte amb èxit.

La planificació s'ha mantingut al llarg del projecte, llevat del canvi en el procés de treball ja esmentat: l'eliminació de la fase de realització de prototips d'alta fidelitat, que va ser incorporada a la dels primers passos de la implementació. Un canvi que s'ha demostrat molt adequat, ja que probablement d'una altra manera difícilment es podria haver acabat el producte. Una altra modificació ha estat relacionada amb la tasca de preparació dels continguts per a la publicació en el web. Inicialment es va pensar que seria una activitat prèvia a la implementació, però no va ser possible tindre la selecció feta amb tanta anticipació. Així, aquesta tasca ha estat paral·lela a la de la implementació, però sense que afectara al desenvolupament del projecte.

2. Línies de futur

Malgrat que el producte lliurat s'ha finalitzat d'acord amb els paràmetres establerts, tal com s'ha indicat en altres apartats, es tracta d'un projecte que requerirà d'una ampliació, ja que dona suport com a repositori documental a una tesi que està en marxa. Però aquesta ampliació no afectarà els fonaments sobre els que s'ha construït el web, com ara anàlisi de requeriments, arquitectura de navegació, nombre de pàgines, disseny gràfic, etcètera, que ja des d'aquesta perspectiva es pot donar com a definitiu. Sinó que s'haurà d'afegir progressivament la resta de la selecció de continguts que integraran el corpus documental de la tesi. Des d'aquest punt de vista, es podria considerar per tant un web en construcció, però que a efectes de l'usuari és una versió en la qual pot navegar com si fóra definitiva, si bé no estarà complet el conjunt de documents.

Cal també valorar positivament que s'ha complert les expectatives sobre la intenció d'inserir el projecte en el marc de les Humanitats digitals. La proposta ha tingut una bona acollida en els cercles acadèmics més pròxims, com una iniciativa més en el procés d'integració, cada vegada més intens, de les noves tecnologies de la informació en la disciplina històrica, tant en l'àmbit acadèmic com investigador. La presentació d'aquest projecte pot obrir les portes al plantejament d'altres iniciatives de major abast que es puguin dur a terme ja de forma col·lectiva.

Per últim, i tal com es va exposar en l'apartat corresponent a la descripció i en relació amb el paràgraf anterior, el projecte es pot entendre alhora com un treball multimèdia encarregat per un client, en aquest cas un doctorand que vol disposar d'un apèndix documental digital amb tecnologies web per a la seua tesi doctoral. Aquest TFM podria ser en aquest sentit un exemple que valdria per a presentar el producte a clients potencials que estiguen realitzant la tesi en Història (o, des d'una perspectiva més àmplia, en Humanitats), de tal manera que s'incidiria en l'avantatge competitiu que representa que el tècnic multimèdia que dissenya i implemente el repositori digital siga una persona del mateix àmbit acadèmic, que coneix per experiència pròpia les necessitats i requeriments del projecte.

Bibliografia

- Balsamiq/Suport. *Tutorials & videos*. <https://support.balsamiq.com/tutorials/>
- Buchanan, Ben et al., "Currículum d'estàndards web Opera". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2010).
- Callender Hogan, Lara. *Designing for performance*. Sebastopol, O'Reilly Media, 2015
- Clarísó, Robert, "Introducció al treball final". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2013).
- Eco, Umberto. *Cómo se hace una tesis doctoral. Técnicas y procedimientos de estudio, investigación y escritura*. Barcelona, Gedisa, 2001.
- Galina Russell, Isabel. "¿Qué son las humanidades digitales?" *Revista digital universitaria*, vol. 12 núm. 7. (2011). [Data consulta: 17-03-17]:
<http://www.revista.unam.mx/vol.12/num7/art68/#up>
- "Retos para la elaboración de recursos digitales en humanidades". *El profesional de la información*, v. 21, n. 2 (2012) [Data consulta: 17-03-17]:
www.elprofesionaldeinformacion.com/contenidos/2012/marzo/09.pdf
- Gil, Eva Patricia, Lera, Eva i Monjo, Antònia. "Usuaris i sistemes interactius". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2015).
- Giménez, Ferran. "Tecnologies i aplicacions multimèdia". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2013).
- González-Blanco García, Elena. "Un nuevo camino hacia las humanidades digitales: El laboratorio de innovación en Humanidades digitales de la UNED (LINHD)", *UNED Revista Signa* n. 25 (2016). [Data consulta: 17-03-17]:
<http://revistas.uned.es/index.php/signa/article/view/16959>
- Kaushik, Avinash. *Analítica web 2.0*. Barcelona, Planeta, 2014.
- LINHD UNED. Laboratorio de innovación en Humanidades digitales de la UNED. "Objetivos y funciones" (2017). [Data consulta: 18-03-17]:
<http://linhd.es/linhd/#objetivos-y-funciones>
- López Poza, Sagrario. "Las Humanidades Digitales en España y la asociación HDH (Humanidades Digitales Hispánicas)", (2013). [Data consulta: 17-03-17]:
<http://dhd2013.filos.unam.mx/sagrariolopez/2013/06/10/las-humanidades-digitales-en-espana-y-la-asociacion-hdh-humanidades-digitales-hispanicas/>
- Lucía Megías, José Manuel. "El hipertexto ante el reto de los textos medievales: nuevas reflexiones sobre informática humanística" (2008). [Data consulta: 18-03-17]:
[http://eprints.ucm.es/8980/1/Medievalia_%28el hipertexto y los textos medievales%2C 20 03%29.pdf](http://eprints.ucm.es/8980/1/Medievalia_%28el%20hipertexto%20y%20los%20textos%20medievales%2C%2003%29.pdf)
- Medialab. Laboratorio de Investigación en Cultura y Sociedad Digital de la Universidad de Granada. "Líneas estratégicas en Humanidades Digitales" (2017). [Data consulta: 18-03-17]: <http://medialab.ugr.es/lineas-estrategicas/humanidades-digitales/>
- "Humanidades digitales. Medialab. Universidad de Granada" (2016).

[Data consulta: 18-03-17]:

<http://medialab.ugr.es/lineas-estrategicas/humanidades-digitales/>

Melenchón, Javier (coord.). "Integració digital de continguts". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2013).

Monjo, Antònia. "Disseny web i d'interfícies multimèdia". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2015).

Morón Lerma, Esther. "Aspectes legals de la seguretat informàtica". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2011).

Novelle, Laura. "Siguiendo la pista a las Humanidades Digitales" (2016).

[Data consulta: 17-03-17]: www.biblogtecarios.es/lauranovelle/siguiendo-la-pista-a-las-humanidades-digitales/

Preece, Jenny, Sharp, Helen i Rogers, Yvonne. *Interaction design: Beyond human-computer interaction*. Chichester, Wiley & sons, 2014.

Programming Historian, "The Programming Historian" (2016). [Data consulta: 18-03-17]:

<http://programminghistorian.org/es/>

Proyecto Madrid 1936-1948, "Atlas Madrid en guerra 1936-48", (2016). [Data consulta: 18-03-17]:

<http://proyectomadrid.com>

Ribelles, Alexandre. "Plataforma de distribució de continguts". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2013).

Rodríguez, José Ramón, "El treball final com a projecte". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2013).

---- "La gestió del projecte al llarg del treball final". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2013).

Rodríguez Ortega, Nuria. "Humanidades Digitales, Digital Art History y cultura artística". *Artnodes: revista de arte, ciencia y tecnología*, n. 13 (2013). [Data consulta: 17-03-17]:

<http://www.raco.cat/index.php/Artnodes/article/view/285089>

Sáenz, Nita i Vidal, Rut, "Redacció de textos científicotècnics". *Material docent de la Universitat Oberta de Catalunya* (2008).

Santos, Pedro, *Casi todo lo que sé de Wordpress*, Host-Fusion.com, 2013.

Schreibman, Susan, Siemens, Ray i Unsworth, John (ed.). "A Companion to Digital Humanities", Oxford, Blackwell, 2004. [Data consulta: 17-03-17]:

<http://www.digitalhumanities.org/companion/>

Wordpress.com. Español. "Soporte". <https://es.wordpress.org/support/>

Annexos

Annex A: Lliurables del projecte

1. Power point per a la presentació pública
2. Pdf dels prototips
3. Arxius Balsamiq Mockups
4. Clau d'accés a aplicació Wordpress
5. Arxius del codi html i css de la pàgina d'inici
6. Arxiu MS Project amb la planificació del projecte
7. Arxius d'imatges del web:
 - 7.1. Icones
 - 7.2. Miniatures
 - 7.3. Fotos pel·lícules
 - 7.4. Cartells
8. Arxius pdf d'articles premsa

Annex B: Currículum Vitae

Historiador, actualment amb un contrate predoctoral FPI en el departament d'Historia contemporània de la Universitat de València.

Periodista, amb més de vint anys d'experiència en televisió, tant en el departament d'Informatius com sobretot en el de Programes, com a director, redactor, guionista i reporter en diferents espais culturals i d'entreteniment.

Formació acadèmica

- Finalitzant, **Máster oficial en Aplicacions Multimèdia** (Universitat Oberta de Catalunya)
- En curs, **Doctorat en Història contemporània** (Universitat de València)
- **Màster en Història contemporània** (2014. Universitat de València)
- **Llicenciat en Història** (2000. Universitat de València)
Amb la qualificació de Premi extraordinari de llicenciatura
- **Llicenciat en Ciències de la Informació** (1991. Universitat Politècnica de València)

Experiència laboral

Televisió:

Treballa en Televisió Valenciana des de juliol de 1992 fins al seu tancament en novembre de 2013, després de superar les proves públiques de selecció per a la categoria de periodista-redactor.

Durant més de 20 anys en l'empresa, realitza diverses funcions, com ara:

- Redactor, guionista i reporter del departament de programes, en produccions diverses, entre les quals destaquen programes culturals i cinematogràfics, magazines i documentals.

- Director del programa de cine *Sense Filtre*
- Periodista de la redacció d'informatius de Canal 9

Premsa escrita i ràdio:

Amb anterioritat a Televisió Valenciana, vaig treballar en diversos mitjans de comunicació, com La Hoja del Lunes de Valencia, La Hoja de Valencia o Radio Nacional de España.

Formació complementària

- *Inglés*: Nivell avançat. Títol B-2 per l'Escola Oficial d'Idiomas de València
- Curs de *Community Manager* en l'empresa (2013. Universitat d'Alacant)
- *Valencià*: Títol de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià: Nivell superior (C2).